

Δοκιμαστική τοποθέτηση λίθου τυμπάνου στο δυτικό αέτωμα του Παρθενώνα. Φωτ. Κ. Καρανάσος, 2021

Β. Ελευθερίου - 2021-2022, Η πρόοδος των αναστηλωτικών εργασιών στην Ακρόπολη

Α. Βρούβα - Ο σχεδιασμός των ειδικών συνδέσμων του δυτικού αετώματος του Παρθενώνα

Β. Μανιδάκη, Κ. Σκαρής - Ψηφιακή τεχνολογία στην παραγωγή συμπληρωμάτων αρχιτεκτονικών μελών στα έργα της Ακρόπολης

Δ. Μιχαλοπούλου, Κ. Καρανάσος, Κ. Φραντζικινάκη - Μνημείο του Αγρίππα: κατάσταση διατήρησης και εργασίες αποκατάστασης

Β. Ελευθερίου, Κ. Σκαρής, Ε. Λεμπιδάκη - Κέντρο Τεκμηρίωσης Έργων Ακροπόλεως «Χαράλαμπος Μπούρας»

Ε. Καϊμάρα, Α. Λεοντή - Δράσεις συμπερίληψης της ΥΣΜΑ για μαθητές με αναπηρίες

Ε. Πετροπούλου - Τα νέα της Ακρόπολης

Δράσεις συμπερίληψης της ΥΣΜΑ για μαθητές με αναπηρίες

Ο Τομέας Ενημέρωσης και Εκπαίδευσης της Υπηρεσίας Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης (ΥΣΜΑ) σχεδιάζει και υλοποιεί εκπαιδευτικές δράσεις σε ομάδες μαθητών με αναπηρίες, ήδη από το 1991. Κεντρικό θέμα όλων των δράσεων είναι η Ακρόπολη, η ιστορία, τα μνημεία της και τα σύγχρονα έργα αναστήλωσης που πραγματοποιούνται σε αυτά. Αναλυτική παρουσίαση των παλαιότερων δράσεων μπορεί κανείς να βρει στο βιβλίο «Ακρόπολη και Εκπαίδευση» που έχει εκδοθεί από την ΥΣΜΑ, καθώς και στο Αποθετήριο Εκπαιδευτικού Περιεχομένου για την Ακρόπολη (http://repository.acropolis-education.gr/acr_edu/), όπου έχουν αναρτηθεί όλες οι σχετικές σχολικές εργασίες που έχουν εκπονηθεί στο παρελθόν σε συνεργασία με Ειδικά Σχολεία.

Ακολουθεί μία συνοπτική παρουσίαση εκπαιδευτικών προγραμμάτων που έχουν υλοποιηθεί τα τελευταία χρόνια σε ομάδες μαθητών με διαφορετικά είδη αναπηρίας. Πρόκειται για ανομοιογενείς ομάδες που μπορεί να ποικίλουν ως προς το είδος της αναπηρίας (οπτική, ακουστική, νοητική, κινητική), την ένταση (ήπια, μέτρια, σοβαρή) και το εύρος της (ολική, μερική, μόνιμη ή προσωρινή), ή ακόμα και για ομάδες με συνύπαρξη διαφορετικών αναπηριών (πολυαναπηρία). Κύριο χαρακτηριστικό ωστόσο των ατόμων αυτών είναι η παρεμπόδιση της πρόσβασης και της συμμετοχής τους σε διαφορετικούς κοινωνικούς τομείς και σε δημόσια αγαθά. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο αναδεικνύεται ο πολυδιάστατος κοινωνικός και εκπαιδευτικός ρόλος των χώρων πολιτισμού, που οφείλουν να είναι «ανοικτοί» σε όλες τις ομάδες των πολιτών εντάσσοντας στις δράσεις τους τη φιλοσοφία του καθολικού σχεδιασμού ή σχεδιασμού για όλους. Στόχος ενός τέτοιου σχεδιασμού είναι η μεγαλύτερη δυνατή πρόσβαση στους χώρους αυτούς από όσο το δυνατόν ευρύτερη ομάδα πληθυσμού με τις λιγότερες μεταγενέστερες προσαρμογές. Αναμφισβήτητη η γνώση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και αναγκών κάθε ομάδας επισκεπτών είναι απαραίτητη κατά την ανάπτυξη κάθε δράσης επικοινωνιακού ή εκπαιδευτικού χαρακτήρα, ωστόσο η αντιμετώπιση των ατόμων με αναπηρίες πρέπει να γίνεται όχι μόνο με όρους αναπηρίας αλλά διαφορετικότητας,

προκειμένου να έχει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

Με βάση το παραπάνω σκεπτικό οι εκπαιδευτικοί στόχοι που έχουν τεθεί από τον Τομέα για τις ομάδες μαθητών με αναπηρίες είναι η ισότιμη συμμετοχή τους στα πολιτιστικά αγαθά, η συμπερίληψή τους στο κοινό των χώρων πολιτισμού, καθώς και ο εμπλουτισμός της καθημερινής σχολικής ζωής τους και της διδακτικής πράξης με νέα ερεθίσματα που διευκολύνουν την αντίληψη ποικίλων εννοιών. Επιπλέον, η καλλιέργεια στάσεων και συμπεριφορών όπως η αυτοεκτίμηση, η ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ των μαθητών και η ανάπτυξη εναλλακτικών τρόπων επικοινωνίας αποτελεί μία ακόμη επιδίωξη, που συμβάλλει στην κοινωνική ενδυνάμωση των μαθητών.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών γίνεται προσπάθεια να ανακαλυφθούν και να αξιοποιηθούν κάθε φορά τα κατάλληλα παιδαγωγικά εργαλεία και ερμηνευτικά μέσα, σε συνεννόηση με τους καθηγητές των μαθητών. Γίνεται απλούστευση των παρεχόμενων πληροφοριών ως προς την ποιότητα και την ποσότητά τους και προσαρμογή του λεξιλογίου, ενώ συνήθως προστίθενται αντικείμενα για απτική διερεύνηση, ηχητικές ιστορίες ή

άλλο εποπτικό υλικό, που αναλόγως με τα χαρακτηριστικά της ομάδας μπορεί να ενισχύσει τον βιωματικό χαρακτήρα της επίσκεψης και να συμβάλει στην επίτευξη της εκπαιδευτικής και μουσειακής στοχοθεσίας.

Μέσα στα χρόνια οι δράσεις αυτές έχουν σχεδιαστεί και υλοποιηθεί από τον Τομέα, είτε στο σχολείο των μαθητών είτε παλαιότερα στο Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως και από το 2009 κι εξής στο Μουσείο Ακρόπολης. Μία τέτοια δράση πραγματοποιήθηκε στο Μουσείο Ακρόπολης το 2017, σε μαθητές Δ' και Ε' Δημοτικού από το Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Τυφλών Καλλιθέας. Οι μαθητές είχαν μειωμένη ή περιφερειακή όραση. Το πρόγραμμα οργανώθηκε σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δ' Αθήνας και το Μουσείο Ακρόπολης. Οι μαθητές αρχικά επισκέφθηκαν το εκπαιδευτικό κέντρο του Μουσείου Ακρόπολης και εκεί μέσω απτικής διερεύνησης ποικίλου εποπτικού υλικού (προπλάσμάτων, μακετών και αντιγράφων γλυπτών), που διακρινόταν για την ποικιλομορφία και την αντιπροσωπευτικότητά του, αναπαρέστησαν με τη φαντασία τους το λαμπρό ιερό, όπου οι Αθηναίοι λάτρευαν την προστάτιδα θεά τους. Η εμπειρία των παιδιών ολοκληρώθηκε με την περιήγηση

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Τυφλών Καλλιθέας.
Φωτ. Τ. Σουβλάκης, 2017

σή τους στην αίθουσα του Παρθενώνα, όπου οι μερικώς βλέποντες μαθητές είχαν την ευκαιρία να αντιληφθούν το μέγεθος του ναού και τον πλούτο των γλυπτών του.

Μία άλλη εκπαιδευτική δράση για παιδιά με αισθητηριακές αναπηρίες οργανώθηκε το 2021 στο Μουσείο Ακρόπολης και αφορούσε σε μαθητές της Γ' Δημοτικού από το Ειδικό Σχολείο Κωφών και Βαρηκκών Αργυρούπολης. Είχε θέμα «Ολύμπια αινίγματα: αναζητώντας τους θεούς του Ολύμπου στο Μουσείο της Ακρόπολης». Οι μαθητές αναζήτησαν τους θεούς του Ολύμπου σε εκθέματα του Μουσείου Ακρόπολης με τη βοήθεια οπτικού υλικού σχετικού με τις ιδιότητες, τους μύθους και τα αγαπημένα σύμβολα των θεών. Ο προφορικός λόγος που χρησιμοποιήθηκε ήταν απλός και σύντομος, καθώς υπήρχε διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα από τις εκπαιδευτικούς του σχολείου. Στη «μεταγραφή» του προφορικού λόγου βοήθησε επίσης η απτική διερεύνηση περιορισμένου εποπτικού υλικού, καθώς και η αξιοποίηση κινητικών δραστηριοτήτων και παιχνιδιών.

Κατά τη σχολική χρονιά 2022-2023 σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν από τον Τομέα, για πρώτη φορά στον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης, εκπαιδευτικά προγράμματα που απευθύνονταν σε μαθητές με κινητικές αναπηρίες. Αυτό έγινε εφικτό λόγω του νέου ανελκυστήρα και των νέων διαδρομών για τους επισκέπτες που διαμορφώθηκαν στον βράχο της Ακρόπολης, περιορίζοντας τους φραγμούς φυσικής πρόσβασης. Αποτελούσε πλέον αίτημα πολλών Ειδικών Σχολείων να αξιοποιήσουν αυτή την ευκαιρία για τους μαθητές τους, οι οποίοι δεν είχαν ποτέ να δουν τα μνημεία από κοντά, αλλά τα είχαν γνωρίσει μόνο μέσα από τα σχολικά τους εγχειρίδια ή το διαδίκτυο. Οι μαθητές που συμμετείχαν στα συγκεκριμένα προγράμματα προέρχονταν από το Ειδικό Γυμνάσιο-Λύκειο (ΓΕΛ) Ηλιούπολης και από το Ενιαίο Ειδικό Επαγγελματικό Γυμνάσιο-Λύκειο (ΕΝΕΕΓΥΛ) Αγίου Δημητρίου. Οι δυσκολίες που αντιμετώπιζαν δεν ήταν αισθητηριακές, αλλά ήπιας μορφής μαθησιακές, συμπεριφοράς, νοητικής υστέρησης, διαταραχές στο φάσμα του αυτισμού

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο Ειδικό Σχολείο Κωφών και Βαρηκκών Αργυρούπολης. Φωτ. Τ. Σουβλάκης, 2021

και –στην περίπτωση του σχολείου της Ηλιούπολης– υπήρχαν επιπλέον και κινητικές δυσχέρειες.

Το στάδιο της προετοιμασίας στον σχεδιασμό των εκπαιδευτικών δράσεων είναι πολύ σημαντικό. Ξεκινάει με τη συνεργασία των δύο φορέων –πολιτιστικού οργανισμού και σχολείου– που ειδικά για τις ομάδες μαθητών με αναπηρίες είναι πολύ αναγκαία. Έτσι και στην περίπτωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στους μαθητές των δύο αυτών Ειδικών Σχολείων υπήρξε εξ αρχής συνεννόηση με τους υπεύθυνους καθηγητές για τον καθορισμό του θέματος του προγράμματος, της τάξης και του αριθμού των μαθητών που θα συμμετείχαν. Για την καλύτερη προετοιμασία τους στο σχολείο προτάθηκε η χρήση εκπαιδευτικού υλικού του Τομέα, εστιασμένου στο θέμα της συγκεκριμένης επίσκεψης. Στο πλαίσιο της προετοιμασίας προηγήθηκε επίσης συνάντηση με τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς στον αρχαιολογικό χώρο για να καθοριστεί η διαδρομή που θα ακολουθούσαν επάνω στον βράχο, τα σημεία στάσεις του προγράμματος και η διάρκειά του.

Στο πρώτο εκπαιδευτικό πρόγραμμα συμμετείχαν 12 μαθητές της Α' Γυμνασίου από το ΕΝΕΕΓΥΛ Αγίου Δημητρίου και στο δεύτερο 13 μαθητές της Α' Γυμνασίου και της Α' και Γ' Λυκείου από το ΓΕΛ Ηλιούπολης. Και στις δύο περιπτώσεις οι μαθητές χωρίστηκαν σε δύο μικρότε-

ρες ομάδες που συνοδεύονταν από μεγάλο αριθμό εκπαιδευτικών –στην περίπτωση των μαθητών σε αμαξίδια, ένας για κάθε μαθητή– καθώς και από δύο αρχαιολόγους-μουσειοπαιδαγωγούς σε κάθε ομάδα.

Κατά τη διάρκεια της περιήγησής τους οι μαθητές είδαν από κοντά τα τέσσερα σημαντικά μνημεία της Ακρόπολης, ξεκινώντας από το Ερέχθειο, συνεχίζοντας με τα Προπύλαια και τον ναό της Αθηνάς Νίκης και τελειώνοντας με τον Παρθενώνα. Με τη βοήθεια έντυπου υλικού (φυλλαδίων και αφισών), αλλά και μικρών αντιγράφων κινών των τριών ρυθμών που μπορούσαν να τα επεξεργαστούν επιτόπου και μέσα από απλές ερωτήσεις και καθοδηγούμενο διάλογο ανακάλυψαν τη λειτουργία του κάθε κτηρίου, παρατήρησαν τη διακόσμηση και αναγνώρισαν τον αρχιτεκτονικό ρυθμό του. Ιδιαίτερα εντυπωσιάστηκαν από το μέγεθος των μνημείων, έκαναν πολλές ερωτήσεις για τα έργα της αναστήλωσης και ενθουσιάστηκαν από τον σύγχρονο εξοπλισμό, τους γερανούς και τα άλλα μηχανήματα που είδαν στον χώρο. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έδειξαν επίσης, τόσο για την αρχική μορφή που είχαν τα μνημεία όσο και γι' αυτήν που θα έχουν όταν ολοκληρωθούν οι αναστηλωτικές εργασίες. Ο υπερβολικά αυξημένος αριθμός επισκεπτών και η μεγάλη ποικιλία των χώρων προέλευσής τους ήταν επίσης ένα στοιχείο που προκάλεσε μεγάλη εντύπωση στους μαθητές και σχολιάστηκε.

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο Ειδικό Γυμνάσιο-Λύκειο (ΓΕΛ) Ηλιούπολης.
Φωτ. Τ. Σουβλάκης, 2023

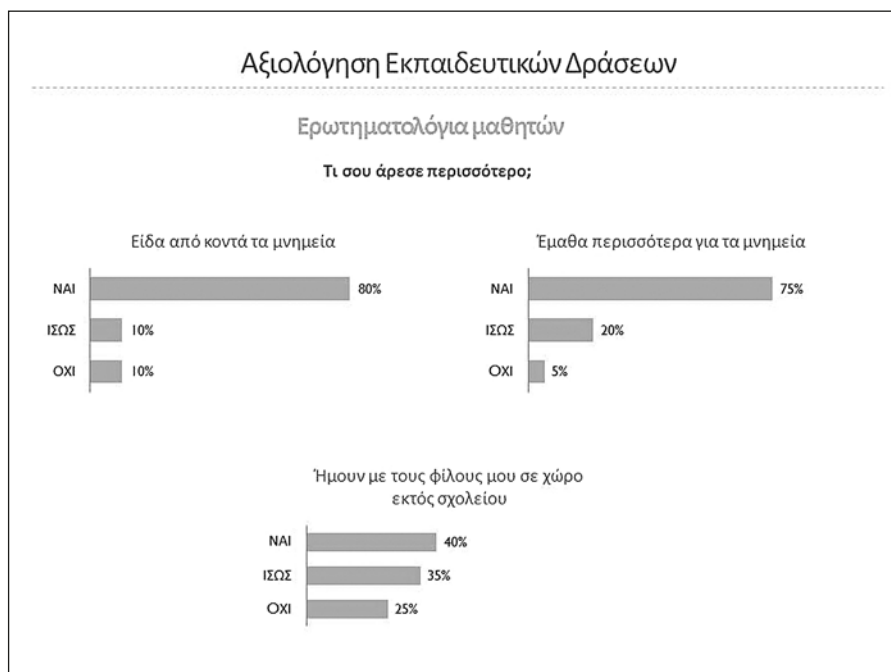
Η ευχαρίστηση και ικανοποίηση των παιδιών από το ΓΕΛ Ηλιούπολης μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος στην Ακρόπολη τους ώθησε να μας ζητήσουν και μία ακόμα επίσκεψη, αυτή τη φορά στο Μουσείο Ακρόπολης. Λόγω όμως του περιορισμένου χρονικού διαστήματος μέχρι τη λήξη των μαθημάτων στο Λύκειο οι εκπαιδευτικοί συνόδευσαν τελικά στο Μουσείο 14 μαθητές της Β΄ τάξης του Γυμνασίου που αντιμετώπιζαν, όπως και οι προηγούμενοι, δυσχέρειες μαθησιακές, συμπεριφοράς, νοητικές, διαταραχές στο φάσμα του αυτισμού και κινητικά προβλήματα. Είχαν όμως παράλληλα πολλή όρεξη και κέφι για συμμετοχή. Λαμβάνοντας υπόψη τον υπερβολικά αυξημένο αριθμό επισκεπτών του Μουσείου κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο και τις ενδεχόμενες δυσκολίες στη μετακίνηση των μαθητών οδηγηθήκαμε στην επιλογή ενός εκπαιδευτικού προγράμματος, που θα διεξαγόταν μόνο στον 3^ο όροφο, στην αίθουσα του Παρθενώνα. Το θέμα του ήταν: «Τα γλυπτά του Παρθενώνα. 6 μικρές ιστορίες χωρισμού». Με τη βοήθεια ενός φυλλαδίου οι μαθητές προσπάθησαν να ανακαλύψουν 6 διάσημα γλυπτά που έχουν διαχωριστεί στην Αθήνα και στο Βρετανικό Μουσείο, έμαθαν την ιστορία της αρπαγής τους και τα θέματα που απεικονίζουν, παρατήρησαν τις λεπτομέρειές τους και προσπάθησαν να αναπαραστήσουν με παντομίμα σκηνές από αυτά. Στο εργαστήριο που ακολούθη-

σε, ο ενθουσιασμός των παιδιών, όταν αντίκρισαν στο Εκπαιδευτικό Κέντρο του Μουσείου τα κτήρια από τουβλάκια lego που είχαν δημιουργήσει άλλοι μαθητές με έμπνευση από τα μνημεία της Ακρόπολης, μας οδήγησε στην αντικατάσταση του προγραμματισμένου παιχνιδιού, όπου οι μαθητές θα περιέγραφαν με ζωγραφιές και λέξεις τα αισθήματα που τους γεννά ο χωρισμός των γλυπτών του

Παρθενώνα. Τα παιδιά εργάστηκαν σε μικρές ομάδες κι έφτιαξαν τελικά τις δικές τους κατασκευές από lego. Η ευελιξία, ο αυτοσχεδιασμός και η δυνατότητα τροποποίησης κάποιων σταδίων του προγράμματος είναι, άλλωστε, στοιχεία που χαρακτηρίζουν πάντα τις εκπαιδευτικές δράσεις.

Μετά την ολοκλήρωση των δύο εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην Ακρόπολη ξεκίνησε μία περιορισμένη έρευνα αξιολόγησής τους. Σκοπός της ήταν να διερευνηθεί κατά πόσον επιτεύχθηκαν οι στόχοι των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, να αποτυπωθεί η συνολική εμπειρία μαθητών κι εκπαιδευτικών και να καταγραφούν τα σχόλια και οι προτάσεις τους για μελλοντικά, παρεμφερή προγράμματα.

Ως εργαλεία χρησιμοποιήθηκαν δύο ερωτηματολόγια, ένα για τους εκπαιδευτικούς και ένα για τους μαθητές, με ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου. Τα ερωτηματολόγια δόθηκαν μετά το τέλος της επίσκεψης για να συμπληρωθούν στο σχολείο, προκειμένου να υπάρχει επαρκής χρόνος και ειδικά για την περίπτωση των μαθητών να ζητηθεί η βοήθεια των εκπαιδευτικών τους, όπου ήταν απαραίτητη. Τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα ήταν τα εξής:

Γράφημα από την αξιολόγηση των μαθητών – Τι σου άρεσε περισσότερο;

- Ποια ήταν η προηγούμενη εμπειρία τους από ανάλογες επισκέψεις;
 - Ποιες ήταν οι προσδοκίες εκπαιδευτικών και μαθητών από τα προγράμματα;
 - Ποιες ήταν οι εντυπώσεις τους από την επίσκεψη;
 - Ποια ποιοτικά χαρακτηριστικά του προγράμματος κρίθηκαν επιτυχημένα;
- Συνολικά συμπληρώθηκαν 29 ερωτηματολόγια, 20 από τους μαθητές και 9 από τους εκπαιδευτικούς.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης έδειξαν ότι μόνον 7 μαθητές (35%) είχαν επισκεφτεί ξανά την Ακρόπολη πριν από την ημέρα του εκπαιδευτικού προγράμματος, ενώ οι υπόλοιποι 13 (65%) όχι. Εδώ αξίζει να επισημανθεί ότι από το σχολείο με τους μαθητές που είχαν κινητικά προβλήματα, μόνο ένας είχε επισκεφτεί ξανά την Ακρόπολη.

Στην ερώτηση εάν τους άρεσε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα το 70 % απάντησε ότι τους άρεσε πολύ ή πάρα πολύ. Σε αυτό το ποσοστό εντάσσονται και όλοι οι μαθητές με τις κινητικές δυσκολίες που δεν είχαν ποτέ ξαναπάει στην Ακρόπολη.

Σχετικά με το τί τους άρεσε περισσότερο, πρώτη θέση στις προτιμήσεις τους έχει ότι είδαν τα μνημεία από κοντά (80%) και

έπειτα ότι έμαθαν περισσότερα γι' αυτά (75%). Λιγότερο (40%) τους άρεσε ότι βρέθηκαν με τους συμμαθητές τους σε χώρο εκτός σχολείου, ενώ κάποιοι απάντησαν ότι τους άρεσε ο ανελκυστήρας και η ξενάγηση. Σε γενικές γραμμές φαίνεται ότι το πρόγραμμα τους άρεσε και ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες τους.

Ως προς τα συναισθήματα που ένιωσαν κατά τη διάρκεια της επίσκεψης, οι περισσότεροι είπαν χαρά (80%) που είδαν από κοντά τα μνημεία της Ακρόπολης και ενθουσιασμό (80%) που είδαν την πόλη από ψηλά και ανέβηκαν με τον ανελκυστήρα. Στα αρνητικά συναισθήματα συγκαταλέγονται η αγωνία που είχαν οι μισοί από αυτούς (50%) για τη μετακίνησή τους επάνω στην Ακρόπολη, αλλά προκαλεί εντύπωση ότι το 70% αναφέρει ότι τελικά δεν αγχώθηκαν σχεδόν καθόλου από τους πολλούς επισκέπτες.

Παρατηρώντας τώρα τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών στην ερώτηση για το τί πιστεύουν ότι πρόσφερε το συγκεκριμένο πρόγραμμα στους μαθητές τους, η πρώτη και αναμενόμενη απάντηση είναι ότι τους άρεσε πάρα πολύ που είδαν από κοντά τα μνημεία (89%) και αμέσως μετά (76%) ότι εμπλούτισαν τις γνώσεις τους. Πρόκειται για απαντήσεις που συ-

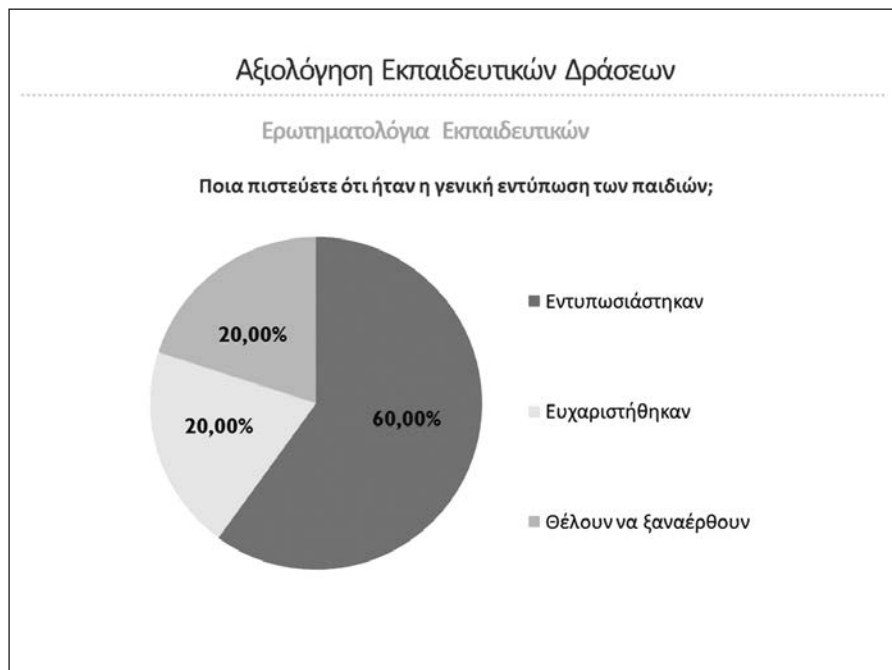
μπίπτουν απόλυτα και με αυτές των μαθητών. Τρίτη στη βαθμολογία έρχεται η ψυχαγωγία (67%) και αμέσως μετά (45%) ότι ευαισθητοποιήθηκαν αρκετά σε θέματα προστασίας των μνημείων.

Ως προς τη γενική εντύπωση που αποκόμισαν τα παιδιά από την επίσκεψή τους, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι εντυπωσιάστηκαν και έπειτα ότι ευχαριστήθηκαν και ότι θέλουν να ξαναέρθουν, ενώ κανένας δεν αναφέρει ότι κουράστηκαν ή βαρέθηκαν.

Κάνοντας μία συνολική αποτίμηση των προγραμμάτων αυτών φαίνεται ότι οι αρχικοί στόχοι, τόσο των σχολείων όσο και του Τομέα, επιτεύχθηκαν σε μεγάλο βαθμό, η συνεργασία των δύο φορέων κρίθηκε επιτυχημένη, ενώ εντοπίστηκαν κάποιες παράμετροι που πρέπει πάντα να λαμβάνονται υπόψη κατά τη διοργάνωση αντίστοιχων δράσεων στο μέλλον. Γίνεται λοιπόν φανερό ότι ο Τομέας Ενημέρωσης και Εκπαίδευσης της ΥΣΜΑ ανταποκρινόμενος στις πολύπλευρες απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής αναπτύσσει εκπαιδευτικές δράσεις εξωστρέφειας, οι οποίες συμπεριλαμβάνουν ένα κοινό που χαρακτηρίζεται από μεγάλη ετερογένεια και έχει ανομοιογενείς απαιτήσεις και προσδοκίες. Διεκδικεί όμως το δικαίωμα της ισότιμης πρόσβασης στα πολιτιστικά αγαθά και της ενεργητικής εμπλοκής του στην πολιτιστική ζωή και τη μαθησιακή διαδικασία.

Ειρήνη Καϊμάρα
Αρχαιολόγος
Προϊσταμένη
Ασημίνια Λεοντή
Αρχαιολόγος

Τομέας Ενημέρωσης και Εκπαίδευσης

Γράφημα από την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών με τις εντυπώσεις των μαθητών

* Για τη συγγραφή του κειμένου αξιοποιήθηκαν τα άρθρα: Χ. Κανάρη (2020) «Θεωρητικές αρχές σχεδιασμού και εφαρμογές διαφοροποιημένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε μουσεία για άτομα με αναπηρία», *Επιστήμες της Αγωγής*, 1: 149-170 και Β. Αργυρόπουλος – Σ. Κατσαντώνη (2020) «Μουσεία, καθολικός σχεδιασμός και άτομα με αναπηρία όρασης: μια οικολογική προσέγγιση», στο «Πολιτισμός για όλους. Μουσεία χωρίς αποκλεισμούς» (Αθήνα) 1-9.

Ξεnáγηση στη δυτική ανάβαση, στο πλαίσιο της 7^{ης} Διεθνούς Συνάντησης για την αποκατάσταση των μνημείων της Ακρόπολης. Φωτ. Τ. Σουβλάκης, 2021

Ξεnáγηση στον Παρθενώνα, στο πλαίσιο της 7^{ης} Διεθνούς Συνάντησης για την αποκατάσταση των μνημείων της Ακρόπολης. Φωτ. Τ. Σουβλάκης, 2021

Ενημερωτική περιοδική έκδοση της Υπηρεσίας Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης (ΥΣΜΑ) του Υπουργείου Πολιτισμού (ΥΠΠΟ)

Εκδότης:
Υπηρεσία Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης (ΥΣΜΑ)

Υπεύθυνη έκδοσης:
Ε. Πετροπούλου

Εκδοτική Παραγωγή:
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ ΑΒΕΕ
www.eptalofos.gr

Το πρόγραμμα «Αποκατάσταση, Συντήρηση, Ανάδειξη των μνημείων της Ακρόπολης» υλοποιείται στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης «NextGenerationEU».

Υπηρεσία Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης
Πολυγνώτου 10, 10555 Αθήνα
Τηλ.: 210 3243 427
Τηλ./Fax: 210 3251 620
e-mail: ysma@culture.gr
www.ysma.gr